

В. Токарчук, Н. Л. Яковенко, М. П. Загайкевич, І. П. Мегела, Ю. О. Станішевський

Австрія, Австрійська Республіка

АВСТРІЯ, Австрійська Республіка (Republik Österreich) – держава в Центральній Європі. На Пн. межує з Чехією, на пн. Сх. – Словаччиною, на Сх. – Угорщиною, на Пд. – Словенією, Італією і Швейцарією, на Зх. – Ліхтенштайном, Швейцарією і Німеччиною. Пл. 83 859 км². Насел. 8,065 млн осіб (2001), переважна більшість – етнічні австрійці (90,8 %), серед нац. меншин – хорвати (0,4 %), словенці та угорці (по 0,3 %), чехи та словаки (по 0,1 %) та ін., а також представники різних національностей колиш. Югославії (4,2 %), турки (1,7 %) та ін. національності (2 %). Держ. мова – німецька. Віросповідання: католики – 78 %, протестанти – 5 %, мусульмани – 2 %, ін. – 15 %. Столиця – Відень (1,5 млн жит. на 2001). Найбільші міста (тис. осіб на 2001): Грац (238), Лінц (204), Зальцбург (144), Інсбрук (118). Держ. устрій – парламент. республіка. Грош. одиниця – австр. шилінг. Австр. землі були відвойовані римлянами у кельтів у 15 ст. до н. е. Від поч. 2 ст. до н. е. до 5 ст. н. е. – у складі Рим. імперії. У 788 територію приєднано до імперії Карла Великого. Родина Габсбургів, з правлінням якої пов'язаний розквіт Австр. держави, прийшла до влади в 14 ст., а від 1438 до 1806 австр. ерцгерцоги носили титул імператора Священної Римської імперії (див. [Австро-Угорщина](#)). Після 2-ї світової війни А. поділена на чотири окупац. зони між Францією, США, Великою Британією і СРСР. Від травня 1955 – знову незалежна держава. А. – чл. ООН і всіх спеціаліз. агентств цієї організації. 1963, 1976, 1984 і 1991 А. обирали на трирічні терміни до Економічної та соціальної ради ООН (ЕКОСОК); 1972 і 1990 – до Ради безпеки; до Адм. рад програм ООН з питань охорони довкілля (1990–93) і з розвитку (1992–93); до Комісії ООН з питань прав людини (1991–96). У 1971–81 Генеральним секр. ООН був австрієць К. Вальдгайм (у 1986–92 він обіймав посаду федерал. президента А.). Генеральними секретарями Ради Європи (А. – її чл. від 1956) були австрійці Л. Тончіч-Соріні (1969–74) та Ф. Карасек (1979–84). Президентом зібрання Ради Європи був К. Чернец (1975–78). Заступником Генерального секр. Ради Європи був П. Лейпрехт. А. приєдналася до більшості європ. конвенцій, зокрема до «Європейської конвенції із захисту прав і свобод людини». Виконавчим секр. Комісії ООН з питань європ. економіки (ЕСЕ) був Г. Гінтереггер (1987–94). Б. Ферреро-Вальднер очолювала протокольний відділ при Генеральному секретареві ООН (1993–95). Колишній федерал. канцлер Ф. Вранічкі 1997 за дорученням ОБСЄ здійснював заг. координацію міжнар. зусиль для стабілізації становища в Албанії. А. – чл. Європ. асоціації вільної торгівлі, ОБСЄ, ЄС (від 1995). Австр. політика нейтралітету, геогр. розташування у центрі

Європи та активна участь у житті світ. товариства сприяли перетворенню столиці А., Відня, на місце проведення міжнар. конгресів та одне з міст, де розташовані установи ООН; зокрема МАГАТЕ (від 1957); Міжнар. програма ООН з контролю за наркотиками; Міжнар. рада з питань залежності від наркотич. речовин; відділ Комісії з попередження злочинності і дотримання карного права; Бюро з косміч. питань; відділ Міжнар. організації торг. права; Інформ. служба ООН. 1961 у Відні відбулася зустріч М. Хрущова і Дж. Кеннеді; 1971–72 тут проходили рад.-амер. переговори про обмеження стратегіч. озброєнь, а згодом – про скорочення військ у Центр. Європі. 1979 Дж. Картер і Л. Брежнєв підписали тут Угоду ОСО-2. У Відні розміщується центр. офіс Організації країн-експортерів нафти (ОПЕК, від 1965); штаб-квартира Організації безпеки та співпраці у Європі (ОБСЄ). Постійна рада ОБСЄ і Форум ОБСЄ з питань співробітництва в галузі безпеки та багато ін. робочих груп засідають у Відні цілий рік. 1989–92 у Віден. палаці Гофбург відбулися переговори про обмеження звичай. озброєння в Європі й переговори про заходи зі сприяння довірі та безпеці. 1993 у Відні відбулася Всесвітня конф. ООН з прав людини. Тут засідають спіл. дорадча група з угоди про безпеку в Європі (підписана 1992) і дорадча комісія з угоди про «Відкрите небо». Як чл. ЄС А. підтримує процес європ. інтеграції. Зацікавлена в стабіл. розвиткові своїх сусідів – країн Центр. Європи, А. задіяна в Центр.-Європ. ініціативі (ЦЕІ). Також А. є спостерігачем при Зх.-Європ. союзі. Підтримує програму НАТО «Партнерство заради миру», беручи участь у міжнар. миротворчих операціях під керівництвом НАТО та опікою Ради Безпеки ООН. Першочергового значення А. надає охороні довкілля, зокрема безпеці атом. станцій у сусід. країнах. Виступає за конструктив. заг.-європ. діалог з питань безпеки, за підтримання стабіл. міжнар. порядку, що ґрунтується на засадах правової держави, збереження і зміцнення миру і безпеки на міжнар. рівні; за попередження нового ризику і нових небезпек, зокрема за припинення розповсюдження зброї масового винищення; за зміцнення демократ. структур.

Є переважно гірською країною: середня висота над рівнем моря бл. 900 м. Значну її частину займають Сх. Альпи, що поділяються на Альпи Пн. Тироля і Зальцбургські – на Пн.; Цилертальські і Карникські – на Пд. Найвища точка – гора Гросглокнер (3797 м) з одним із найбільших у Європі льодовиків Пастерзе. Клімат м'який і змінюється залежно від висоти над р. м. Зима переважно триває 3 місяці й досить холодна. Пересічна температура січня +1 °С, –4 °С, липня +15 °С, +18 °С. Гол. ріка – Дунай. Серед природ. рослинності переважають ліси, в горах – альпійські луки. Фауна представлена кількома видами, серед яких – сарна, олень, сурок. Ведмедів, яких в Австрії було досить багато, практично не лишилося.

А. – один із центрів гірськолижного спорту і туризму, який забезпечує країні відчутну частку доходів (понад 160 млрд шилінгів щорічно). Функціонують санаторії на мінеральних джерелах. Це країна з високорозвинутою ринк. економікою та високим рівнем життя. Економіка А. знач. мірою інтегрована з економіками ін. країн-чл. ЄС, особливо Німеччини, на яку припадає 1/3 іноз. інвестицій. В середньому за останні роки ВВП становив 216,54

млрд дол. США, реальний ріст ВВП – 1,9 %, на душу насел. – 26890 дол. США. Провідні галузі промисловості: машинобудування, металургія, хімічна, видобувна, целюлозно-паперова, а також текстильна та харчова. С. госп-во високопродуктивне і майже повністю забезпечує потреби насел. Найбільш розвинене тваринництво. Експортує переважно продукцію оброб. промисловості: машини та устаткування, папір та продукцію з нього, текстиль, метал, залізо, сталь та продукцію металовиробництва, мед. та фармацевт. продукцію. Обсяг експорту – 45,20 млрд дол. США (1995). Гол. торг. партнери по експорту – країни ЄС (до 70 %), Центр. та Сх. Європа, Японія, США. Імпортує сировину і товари широкого вжитку. Обсяг імпорту – 55,30 млрд дол. США (1995). Гол. партнери: ЄС, Центр. та Сх. Європа, Азія, США. З Україною А. має торг.-екон. угоду (31. 08. 1993) та угоду про захист інвестицій (08. 11. 1996). У країні проводяться муз. фестивалі, найвідоміший з яких Зальцбургський; функціонують численні музеї. У Відні міститься всесвітньовідомий Музей історії мистецтв, у колекції якого картини родини Брейгелів, знаменитих італ., нім. і голланд. митців, колекції коштовностей і предметів мистецтва Священ. Рим. імперії; Австр. галерея; Музей техніки; Музей фольклору і етнографії; Музей 20 ст., Музей природ. історії. Серед пам'яток архітектури – ратуша (1872–1883); Бургтеатр (1874–1888); будинок парламенту (1883); будинок Віден. опери (1861–1869); імператор. палац; готич. собор св. Стефана (13–14 ст.). Відомий Відень і своїми парками: Штадтпарк; парк Бельведер із замком у стилі бароко; літній імператор. палац Шенбурн, поруч із яким – парк 18 ст. і найстаріший у світі зоопарк (засн. 1752). Зальцбург знаменитий тим, що в ньому народився В.-А. Моцарт. У місті кілька музеїв, присвяч. великому композиторові. А. інколи називають «Країною музики», бо, крім В.-А. Моцарта, тут жили Й. Гайдн, Ф. Шуберт, Р. Шуман, І. Штраус, творили Л. ван Бетговен, Г. Малер, Р. Штраус, А. Берг і багато ін. композиторів. У Граці – замок 11 ст.; собор Тевтон. лицарів (13 ст.); церква 15 ст., вівтар якої розписав венеціан. майстер Я. Тінторетто. У Лінці – Колона Трійці (1723); собор 17 ст. «Alter Dom»; замок 15 ст., у якому розміщено істор. музей. В Інсбруку (окрім чудових спорт. споруд для зимових видів спорту) – замок Фюрстенбург 15 ст.; францискан. собор 16 ст.; колиш. імператор. палац 17 ст. Укр.-австр. взаємини до 1772 мали спорадич. характер. Відомі торг. зв'язки Київ. держави з містами сер. Дунаю (від 10 ст.). В літописах є згадки про зв'язки між галиц. кн. Ярославом Осмомислом і австр. Гейнріхом Язомірготтом. Коли рід Бабенбергів вимер, князь Данило пробував посадити свого сина Романа на престолі австр. князівства й одружив його з спадкоємицею австр. престолу Гертрудою з роду Бабенбергів (1252). Зв'язки з А. мали укр. козаки, яких цісарі хотіли бачити союзниками у боротьбі з турками в 30-літній війні. Чимало козаків служило тоді найманцями в цісарському війську. Дипломатичні зв'язки із А. мали також гетьмани Богдан Хмельницький і Пилип Орлик. Козаки (полк Семена Палія) брали участь в обороні Відня 1683; серед них відзначився Ю. Кульчицький, якому у Відні поставлено пам'ятник і є вулиця його імені. Зміцнилися укр.-австр. зв'язки, коли Галичина й Буковина стали складовими частинами австр. монархії; менший вплив мала А. на Закарпатті і то лише до 1867. Належність зх.-укр. земель до А. мала порівняно позитивний вплив на їхнє політ. і

культурне піднесення, зумовивши вільніший, ніж у Рос. імперії, нац. розвиток і всеукр. роль, яку Галичина відіграла в загально-українському нац. відродженні поч. 20 ст. Зв'язки з А. вплинули на поширення серед українців нім. культур. впливів. Однак укр. проблема в А. була внутр.-австр. проблемою й лише часом, у зв'язку з суперництвом між А. і Росією, вона виступала назовні (москвофільство). Більше зацікавлення укр. проблемою А. виявила лише під час 1-ї світової війни, коли 1914 під патронатом А. й Німеччини постав Союз Визволення України. 1918 Австро-Угорщина започаткувала зв'язки з молодого Укр. державою, підписавши з нею Берестейський мир; А. і Україна обмінялися послами (у Відні – А. Яковлів, згодом [В. Липинський](#), у Києві – барон А. Мумм). Від кін. 1919 до березня 1923 в А. перебував екзильний уряд ЗУНР із президентом Є. Петрушевичем.

Українці в Австрії

На одвічні землі А. українці стали прибувати незабаром після приєднання Галичини й Буковини до Австр. імперії (від 1772); це були українці, що в А. відбували військ. службу, студенти теології в Барбареумі у Відні (від 1774), згодом студенти ін. високих шкіл (у Відні постало 1868 студент. товариство «Січ»), посли до парламенту, політики, службовці, пізніше укр. робітники і домашня прислуга. Перед 1-ю світ. війною в А., крім військ., перебувало бл. 3 тис. українців, переважно у Відні; тут також була розташ. більшість укр. т-в. Малі студент. скупчення були в Граці, Інсбруці (здебільшого студенти теології), в осідку Гірничої академії в Леобені. Існувала греко-католицька парохія у Відні при церкві св. Варвари (від 1784). Діяло Укр. парламент. клуб у Відні, Всеукр. культурна рада. Число українців в А. значно зросло з напливом біженців із Галичини й Буковини під час 1-ї світової війни: 1914–15 у Відні було бл. 15 тис. українців. У Відні й у таборах працювали укр. школи, йшла культурна й харитативна праця, діяв Комітет для допомоги укр. біженцям з Галичини і Буковини. 1914–15 Відень став укр. політ. осередком. Під час розвалу Австр. імперії (1918) укр. колонія зменшилася, але знову зросла наприкінці 1919. 1920–23 Відень разом з Прагою був гол. осередком укр. політичної еміграції. Діяли «Ліга української культури» (1923), Укр. академічне товариство «Січ» (1920), Укр. музей-архів у Відні (1924), укр. товариство «Ліга націй» (1923), Укр. нар. спілка (1920), Всеукр. нар. рада за кордоном (1920), Укр. допомогивий комітет (1921). Після приєднання Галичини до Польщі укр. еміграція поверталася на рідні землі. Відень і А. втратили політ. значення для українців, яких залишилося в А. бл. 3 тис. (переважно колишні військові, пенсіонери, робітники й нечисленні студенти, майже всі у Відні). Після приєднання А. до Німеччини (1938), націонал-соціалісти заборонили укр. товариства; як і в Німеччині, існували лише філії дозволених владою організацій: Укр. Нац. Об'єднання (УНО) і Укр. Громади та філії Укр. Установи Довір'я. 1939–40 до Відня прибула певна кількість укр. втікачів із зайнятих більшовиками територій, а також студентів (до Відня, Граца, Інсбрука). Згодом по всій А. розселяють укр. робітників, примусово вивезених німцями на працю. 1944, у зв'язку з поразками нім. армії на сх. фронті, А. залила хвиля укр. втікачів: на австр. тер. перебувало бл. 100 тис. українців, з них у Відні – бл. 10 тис. Зайнявши

Відень і частину А., більшовики вивезли українців, які залишилися під їх владою, і укр. колонія у Відні майже перестала існувати. Репатріювалася й частина українців із зайнятих зх. союзниками територій А.; 1946 в західних зонах А. залишилося бл. 30 тис. українців. Нова укр. еміграція в А., як і Німеччині, була розміщена переважно в таборах для переміщ. осіб; гол. скупчення українців постали в Зальцбурзі (амер. окупаційна зона), в містах Інсбрук, Ляндек, Куфштайн у Тіролі, Брегенц у Форарльберзі (франц. зона), Віллях, Шпітталь у Карінтії, Юденбург у Штірії, Лінц у Тіролі (англ. зона). Гол. осередком укр. життя в А. став Зальцбург, де діяли Укр. Центральне Допомогове Об'єднання в А. (УЦДОА), заснувало в Інсбруці укр. серед. школу тощо; другим осередком був Інсбрук. 1946–49 у таборах жваво розвивалося укр. життя, зокрема шкільництво (3 гімназії – у Зальцбурзі, Інсбруці й Ляндеку, Укр. нар. університет і С.-г. шк. в Зальцбурзі, Торг. школа в Інсбруці, бл. 10 нар. шкіл, низка дит. садків); у ВНЗах А. (переважно в Інсбруці й Граці) навчалося бл. 500 укр. студентів. У зв'язку з виїздом до ін. країн Європи, а від 1948 і за океан, чисельність українців в А. зменшилася (1948 – бл. 12 тис., 1950 – 4 тис.); згодом залишилося бл. 3 тис. українців, переважно непрацездатних, які потерпали від матеріал. скрути. Вони майже рівномірно розміщувалися в 3-х зх. зонах А. Центром укр. життя так само залишався Зальцбург. Українці були скупчені в Інсбруці, Куфштайні (табір), в малому таборі біля Лієнца (Сх. Тіроль), у м. Брегенц із табором Форкльостер, у Граці, в таборах Трофаях, Сент-Мартін біля Вілляха, в Шпітталь над Дравою, в Клягенфурті; в таборах Астен, Веґшайд, Вельс і Лінц. Реліг. потреби бл. 60 % греко-католиків та бл. 40 % православних обслуговували 5 укр. греко-катол. священників на чолі з Ген. вікарієм о. М. Горникевичем, що підлягав Апостольському Делегатові кардинала Т.Інніцерові, і 1 православний Адміністратор УАПЦ о. В. Вишиваний. Із громад. організацій, крім названих вище, працювали Союз українок (Зальцбург та 2 відділи в ін. містах), «Пласт», Спілка української молоді, Союз українців воєн. інвалідів в А. (від 1946) і Союз укр. ветеранів. Діяли укр. лікарські товариства, зокрема Товариство укр. лікарів і аптекарів у Тіролі і Форальберзі (голова – д-р П. Цимбалістий, проіснувало до вересня 1949, коли майже всі лікарі виїхали за океан), Зальцбур. товариство укр. лікарів і фармацевтів (засн. 1948). Лише 1984 під час Першого наук. конгресу в Мюнхені д-р *А. Хрептовський* подав пропозицію відновити Українське лікарське товариство (УЛТ) в А. Цю пропозицію підтримали д-р [О. Жупник](#) (очолив управу товариства) та ініціатив. комітет, який 23 жовтня 1985 провів установчі збори. Відтоді було скликано 6 сходів управи і 3 ширших засідання з доповідями на мед. теми. Товариство мало 24 дійс. чл. і свою діяльність спрямовувало на встановлення контактів зі Світ. федерацією укр. лікарських т-в (СФУЛТ) і крайовими лікарськими товариствами; організацію зустрічей з укр. лікар. товариствами; допомогу укр. лікарям-втікачам; організацію 2-го Конгресу СФУЛТу (1–7 липня 1988 у Відні). У грудні 1990 нову управу УЛТ А. очолив проф. [О. Горникевич](#); вона розпочала співпрацю з мед. осередками в Україні, також надала активну допомогу в отриманні місць для стажування і навч. укр. лікарям, які одержали стипендії від Міністерства науки і дослідж. А. (за період з березня 1991 до грудня 1992 стажування в А.

пройшли понад 60 стипендіатів-лікарів); розповсюджує інформацію в Україні про майбутні міжнар. з'їзди і конф. (до листопада 1992 надано фінанс. допомогу для участі у 14 конгресах в А. понад 300 лікарям-науковцям з України); сприяє розвиткові укр.-австр. співпраці, надає спонсор. допомогу хірургіч. журналам в Україні; запрошує на роботу до Віден. університет. клініки укр. медсестер; інформує про можливості лікування в А.

В. Токарчук, Н. Л. Яковенко

Українсько-австрійські культурні взаємини

У 20 ст. на новий рівень вийшли укр.-австр. культурні взаємини. Цьому сприяло поживлення культ.-мист. життя в Україні, активізація суспільно-політ. сил, активна діяльність депутатів австр. парламенту від Галичини та Буковини. Академічне товариство «Січ» видало альманахи в пам'ять 30, 40 та 60-річного ювілею свого заснування, в яких уміщено багато матеріалів про історію «Січі», взаємини моск-вофілів і народовців, мемуари «віденських українців», літ. твори. У Відні виходив часопис з укр. проблематики: у 1900–03 він мав назву «X-Stralen», у 1903–05 – «Ruthenische Revue», у 1906–15 – «Ukrainische Rundschau». Тут друкувалися в перекладах твори Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, О. Кобилянської, В. Стефаніка, Ю. Федьковича, Леся Мартовича, П. Куліша, «молодомузівців», розвідки про видат. укр. художників, літ.-крит. статті, портрети видат. укр. письменників. Серед книжк. вид. виділяють зб. В. Левицького «На бистрих хвилях» (1905), М. Голубця «З чужини далекої» (1916). Найінтенсивнішою видавн. діяльністю українців у Відні була 1914–24. Відень став інтелект. центром укр. воєнної еміграції. Сюди ж перенесла свою діяльність частина укр. преси, зокрема тижн. «Діло», при якому виходив тижн. «Ukrainisches Korrespondenzblatt» (1914–18). У Відні зосереджує свою діяльність СВУ, яка видавала часописи «Ukrainische Nachrichten» (ви-ходив 2–4 рази на місяць до 1919) та «Вісник Союзу Визволення України» (виходив щотижня до 1919). Від лютого до жовтня 1915 буковин. емігранти видавали тижн. «Буковина». Серед книжк. продукції переважає суспільно-політ. тематика («Ukraine und Ukrainer» С. Рудницького, «Die Ukraine und ihre Bedeutung» В. Кушніра, «Ein Überblick der Geschichte der Ukraine» М. Грушевського та ін.). З'являються праці про держ.-правове становище України («Утворення українського коронного краю в Австрії» М. Лозинського). У 1915 розпочала видавн. діяльність партія укр. соціалістів-революціонерів (праці М. Драгоманова «Чудацькі думки про українську національну справу», «Листи на Наддніпрянську Україну», твори К. Каутського, Пернесдорфера, К. Реннера). Велике значення мала книжкова продукція українців та ін. авторів, яка спростувала стереотип про Рос. імперію як нібито гомогенну під національним оглядом цілісність. («Ukraine. Land und Volk» С. Рудницького, «Галичина в життю України» М. Лозинського, «Роля України в болгарськiм Відродженнi» І. Шишманова, «Звідки пішло ім'я Україна?» В. Барвінського, «Чому ми хочемо самостійної України?» Ш. Левенка, «Україна і московський імперіалізм» Л. Когута. Новим поштовхом для літератур. і мистец. життя стало

відзначення 100-річ. ювілею Т. Шевченка 1914 (спец. випуски часопису «Ukrainische Rundschau», «Ukrainisches Korrespondenzblatt», тижн. «Ukrainische Nachrichten»). В останньому видруковано понад 100 поезій Т. Шевченка (перекл. О. Грицяя). Значною подією стало видання «Кобзаря» у двох томах (накладом «СВУ») з передмовою Д. Лук'яновича (друкарня Мехітаристів). Цього ж року у друкарні А. Гольцгауна побачив світ «Великий льох» Т. Шевченка (передмова і коментар В. Симовича), Е. Зінґер видав у Відні кантату з нотами М. Лисенка на слова Т. Шевченка «Б'ють пороги». Художня спадщина Т. Шевченка знайшла помітне місце у «Пам'ятівій книжці» («СВУ», 1917). У 1916 у Відні побачила світ книга швед. славіста А. Єнсена про Т. Шевченка – перша ґрунтовна філолог. праця на цю тему у зарубіж. літературознавстві. Ще одним центром культур. життя українців у Відні була «Загально-українська культурна Рада» (під проводом Ю. Романчука та О. Колесси). Вона видала зб. «3 великих днів», «Пісні Осипа Юрія Федьковича», «Слово о полку Ігоревім» у віршов. перекладах, «Воєнні квартети» Ф. Колесси. Видавн. діяльність провадили також «Просвіта» («Календар на 1915 рік»), Організація укр. нар. учительства (зб. «Тим, що полягли» Б. Лепкого, три випуски «Воєнної читанки»), Буковинська «Руська Бесіда» («Православний календар на 1915 рік»), Українська Воєнна управа (альбом «Українські січові стрільці в Карпатах» та ін.). Заг. кількість видань (включаючи періодику та відозви) від серпня 1914 до травня 1916 сягає 150 назв. У 1916 при нім. редакції «Junges Österreich» (видавець Ф. Освальд) почали виходити й укр. «Молода Австрія» (ред. В. Кушнір). Тут друкувався матеріал з життя укр. Січових стрільців, оповідання, поезії тощо. Художні твори друкувало також «Українське слово» (1914–16, вид. Заг.-укр. Ради). Серед книжкових вид. – зб. «За Україну» (1915, ч.1) та «Ще не вмерла Україна» (1916), «Грамматика української мови» (С. Смаль-Стоцький та Ф. Ґартнер). Літ.-мист. робота велася і в таборах для військовополонених. Тут виходили газети, діяли самодіяльні театри. З військовополоненими працювали також письменники *В. Пачовський*, *П. Карманський*. Після поразки визвол. змагань в Україні до Відня переносять свою діяльність укр. видавництва «Дзвін», «Українська школа», «Українська книга», «Серп і молот», «Українське видавництво» з Катеринослава, «Дніпросоюз». На поч. 1921 у Відні було утвор. Об'єднання укр. видавців для координації укр. видавництв на еміграції. У 20-х рр. у Відні працювали книжк.-мист. видавництва «Аполло», «Вернигора», «Земля», «Українська мистецька накладня» (УМНА), Укр. соціол. інститут, Вид-во Укр. Союзу хліборобів, «Чайка», «Чорногора». У цей період видрук. праці М. Грушевського «Ілюстрована історія України», «Культурно-національний рух на Україні», монографія В. Старосольського «Теорія нації», «Україна на переломі» та «Листи до братів-хліборобів» В. Липинського, 12 томів худож. та публіцист. творів В. Винниченка, «Півтораєст літ української політичної думки» В. Дорошенка та ін. У 1920–22 виходили неперіод. зб.: «Борітеся–поборете!», «Об'єднання» (зб. статей на теми політики, економіки і культури), у 1923–25 – «Хліборобська Україна». Серед оригінал. творів цього періоду переважають твори на теми війни, боротьби Січових стрільців, нелегкого життя на чужині (збірники Р. Купчинського, О. Кобця, Ю. Шкрумеляка

та ін). Особл. популярністю користувалися твори О. Турянського «Поza межами болю», «Дума пралісу», комедія «Раби»; прозові та драм. твори А. Крушельницького «Змагання», «Дужим помахом крил», «Орли», «Тривога», «Артистка»; драми С. Черкасенка «Про що тирса шелестіла», «Казка старого млина», поезії. О. Олесь видавав ж. «На переломі», а також часопис «Сміх» (під псевд. Валентин). У Відні вийшли його зб. «З журбою радість обнялась» та «На зелених гонах». Художні твори друкувалися у ж. «Український прапор» (1919–23), «Український скиталець» (1919–21), «Нова громада» (1923), у тижн. «Воля» (1919–21). При останньому постало видавництво «Наша воля» В. Піснячевського. Літ.-наук. гурток товариства «Січ» видав у 1921 місячник «Молоде життя» (ред. І. Федів), у 1923 почав виходити сатир. ж. «Єретик», 1922 за участі драгоманівців вийшли три числа ж. «Наш стяг». Після 1924 видавнича діяльність українців у Відні різко скорочується. Останнім найпомітнішим виданням цього періоду був альманах «За синім Дунаєм» (до 60-ї річниці «Січі») та книга О. Грицяя «Die Ukraine und die Befreiung Wiens 1683» (1934). 1941 у Відні побачив світ «Кобзар» Т. Шевченка (життєпис та передмова Б. Лепкого). У роки 2-ї світової війни у Відні виходив часопис «Наддунайська ватра», в кінці 1944 сюди переїхали ред. «Краківських вістей» та Українське видавництво з Кракова. По війні у Зальцбурзі діяло видавництво «Нові дні», виходили г. «Останні новини», тижн. «Промінь», «Український тижневик», ж. «Литаври» (ред. Ю. Клен, 1946–47), в Інсбруці – видавництво І. Тиктора, ж. «Звено», «Керма». У Ландеку якийсь час діяла театр. студія Й. Гірняка та О. Добровольської, а в Зальцбурзі – театр Г. Совачевої. Вид-во «Заграва» випустило «Малий Кобзар» Т. Шевченка (1946), «Про нашу національну назву» Блукальця (Ландек, 1946). Перші післявоєнні роки були дуже важливими з погляду формування нових орієнтирів у таборі укр. творчої інтелігенції, яка опинилася поза межами України. Загалом у цей період в Австрії було видруковано понад 20 назв творів укр. письменників. Крім класики (П. Куліш, І. Франко, В. Стефаник), тут побачили світ «Вальдшнепи» М. Хвильового, «Канітферштан» Л. Мосендза, «Дияболічні параболи» П. Горотака (Л. Мосендз і Ю. Клен), окремі твори І. Качуровського, Б. Олександрова, О. Тарнавського, М. Івченка, П. Волиняка, Д. Гуменної, Г. Червінь, А. Кащенко, А. Лотоцького, А. Галана, О. Сацюка, Г. Меріяна-Лужницького та ін. У післявоєн. період посилюється інтерес до вивчення укр. літ-ри. Різноманітність українознав. досліджень засвідчує перелік дисертац. досліджень, які реалізовані у формі монографій (понад два десятки праць), присвяч. творчості І. Нечуя-Левицького, І. Франка, В. Стефаника, Ю. Федьковича, Ю. Клена та інших. Від 70-х рр. україністика посідає помітне місце у колі славіст. досліджень. Вийшов ряд ґрунт. досліджень Г. Вітрженса, К. Треймера, К.-Ф. Зіса, С. Симонека, [А. Вольдана](#) та ін. Чимало публікацій з'явилося у таких часописах, як «*Österreichisch-ukrainische Rundschau*», «*Kijiv-Wien*», «*Österreichische Osthefte*», «*Wiener Slavistischer Almanach*», «*Wiener Slavistisches Jahrbuch*». Твори сучас. укр. письменників з'являються у спільних видавництвах Австрії, Німеччини, Швейцарії, а також на сторінках період. преси (О. Гончар, М. Стельмах, Л. Костенко, Ю. Щербак, В. Шевчук, В. Дрозд, В. Стус, В. Кордун, І. Римарук, Ю. Андрухович, В. Голобородько). Одна з таких

публікацій – розвідка про українську поезію 80-х рр. і переклади віршів В. Голобородька, Г. Тарасюк, О. Пахльовської, Ю. Андруховича у ж. «Literatur und Kritik» (1996, № 5). У будинку літераторів відбуваються літ. читання укр. письменників (Ю. Андрухович, М. Фішбейн, Т. Гаврилів – перекл. поезії Георга Тракля). 16 жовт. 1997 у Віден. університеті відкрито курс україністики. Знаменною подією науково-культурного життя Австрії стали міжнар. симпозиуми «Лесь Курбас і світова драматургія» (1997) та «Українська культура XIX–XX ст. у міжнародному контексті» (1999). Окремий аспект укр.-австр. культур. взаємин – австр. тематика у творчості С. Яричевського, О. Олеся, В. Пачовського, П. Карманського, О. Грицяя та ін. відповідно – укр. у творчості австр. письменників *К. Францо́за, Й. Рота, Гр. Реццо́рі*, Л.-Р. фон Захер-Мазоха та ін. Нині у Відні виходять два часописи укр. й нім. мовами «Österreichisch-ukrainische Rundschau» (раніше «Вісті Суфа») та «Kijiv-Wien». Видано також ряд книжок, які знайомлять німецькомов. читача з Україною, зокрема Б. Ямінського «Відень 1683 року і Ю. Кульчицький». У панораму літ.-мист. життя, ознайомлення австрійців з укр. культурою вписуються гастролі укр. театрів (Національний академ. укр. драм. театр ім. І. Франка, театр-студія «Сузір'я», молодіж. театр «Арабески» з Харкова та ін.). Австр. література стає більш відомою в Україні у 20 ст. завдяки перекладац. і популяризатор. праці укр. письменників, які вчилися і працювали в Австрії (І. Франко, І. Крушельницький, М. Кичура та ін.), а також перекладам Б. Грінченка, М. Грушевської та ін. Австр. література виступає містком, який єднає укр. письменство з новітніми віяннями у західно-європ. мистецтві. Особливою популярністю користувалися перекл. творів А. Шнітцлера, Г. фон Гофманстала, Ф. Грільпарцера. У Київ. молодому театрі за участю Леся Курбаса з успіхом йшла п'єса Грільпарцера «Горе брехунові». Виходили у перекладі також окремі твори К. Францо́за, Л.-Р. фон Захер-Мазоха та ін. Після 2-ї світової війни австрійська література остаточно вирізняється як самост. оригінальне явище в німецькомовному письменстві. Першими її популяризаторами стали письменники, які опинилися в еміграції (М. Орест, І. Кошелівець, І. Качуровський, С. Рудницький та ін.). Однак ці перекл. тоді не потрапляли в Україну. У самій же Україні у 50–60-х рр. перекладали переважно дит., юнац. і пригодницьку літературу (Ф. Зальтен, Ф. Кайн, М. Лобе, К. Нестлінґер, Г. Ценкер). Згодом більше уваги стали приділяти класиці (Г. фон Гофмансталь, Н. Ленау, К. Француз, С. Цвейґ, Р.-М. Рільке). Твори останнього особливо популярні серед укр. читачів; їх перекладали М. Бажан, М. Лукаш, М. Орест, В. Стус, Л. Череватенко, Ю. Бедрик, Ю. Андрухович. Лібералізація громад.-політ. життя позначилася і на виборі творів для перекладу. Базу для сприйняття модерної літ-ри підготували спочатку літературознавці. З'являються праці Д. Затонського про творчість Ф. Кафки. Про феномен австр. літ-ри заговорили у 80-х рр. З організацією мережі [австрійських бібліотек](#) в Україні у 90-х рр., з діяльністю ж. «Всесвіт», видавництва «Дніпро», «Молодь» пов'язаний справж. бум довкола австр. літ-ри. Виходять романи Ф. Кафки «Процес», «Перевтілення», «Америка», оповідання, щоденники, з'являються окремі твори Г. Броха, Р. Мюзіля, активізується інтерес до творчості письменників – вихідців з Галичини та Буковини (Й. Рота, П. Целана, Р. Ауслендер, Г. Реццо́рі та ін.). З'являються дисертац.

дослідж. про Ф. Кафку, Т. Бернгарда, монографії «Австрійська література ХХ ст.» (Д. Затонський), «Культура Австро-Угорщини кінця ХІХ – поч. ХХ ст.», «Духовний злет доби історичного занепаду» (І. Андрущенко), проводяться наук. конференції, симпозиуми «Українська література в Австрії, австрійська – в Україні» та ін. До укр. читача приходять твори Б. Томаса, І. Бахмана; вийшли «Твори» Г. Тракля, «Останній світ» К. Рансмайра, антологія «Двадцять австрійських поетів ХХ ст.», «Жінка-шкульга» П. Гандке та ін. Переклади і публікації про австр. сучасну літературу з'являються на сторінках часописів «Всесвіт», «Ковчег», «Кур'єр Кривбасу», «Авжеж», «І» та ін. Серія літературознав. досліджень «Вікно в Європу» відкривається трьома книжками, які повністю присвяч. австр. літ-рі.

Пожвавлюються й театр. зв'язки. У 80-х рр. на гастролях у Києві побував славетний Бургтеатр з Відня. На сценах укр. театрів ставляться п'єси австрійських драматургів («Анатоль» А. Шнітцлера, театр-студія «Сузір'я» («Кашпар» П. Гандке, театр «Колесо» та ін.).

Протягом століть А. і особливо Відень відігравали роль муз. центру Європи. Високий рівень муз. культури А. визначив її важливу роль у мист. розвитку багатьох країн. Для України її вплив став особливо відчутним після приєднання до Австр. імперії Галичини та Буковини. Сюди (передусім до міст, зокрема Львова та Чернівців) переселяється велика кількість австр. військових, урядників, міщан. Разом з ними прибували численні фахові музиканти, гол. чином педагоги та виконавці-інструменталісти. Яскраву сторінку в життя Львова вписав на поч. 19 ст. піаніст, диригент і композитор Й. Медерич-Галлюс, автор месс, кантат, струн. квартетів. Під його керівництвом була виконана тут 1803 ораторія «Пори року» Й. Гайдна. Зі Львовом пов'язана діяльність молодшого сина В.-А. Моцарта – Ф.-К. Моцарта, який 1826 заснував Товариство св. Цецилії, яке існувало до 1829. Його метою було культивування хор. мистецтва на терені Галичини та популяризація музики австр. композиторів. У період свого найбільшого розквіту Товариство систематично влаштовувало хор. концерти, в яких інколи брало участь бл. 300 виконавців. Сприяли піднесенню муз. культури організовані у Львові 1811–13 відкриті симф. концерти, а 1824 – абонементні концерти камер. музики, на яких виконувались твори Й. Гайдна, В.-А. Моцарта, Л. ван Бетговена та ін. 1776 у Львові відкрито «Цісарсько-королівський привілейований театр», котрий від 1801 отримав статус Міського, до 1872 з нім., а пізніше польс. трупамі. На сцені театру були поставлені опери В.-А. Моцарта «Весілля Фігаро» та «Чарівна флейта» (1792), «Дон Жуан» (1794, 1824, 1830). У 1853 в «Чарівній флейті» з успіхом виступив укр. співак П. Борковський (бас). У репертуарі трупи були також твори Й. Вейгля, В. Міллера, Й. Шенка, А. Сальєрі та ін. композиторів. Солістами виступали провідні артисти Відня, Лінца, Граца, Інсбрука. Оркестром та хором у різні роки керували австр. музиканти: Й. Медерич-Галлюс, Ф. Гебель, Ю. Пфайфер, Й. Глегль, Й. Шірер, Я. Геслі. 1838 було засноване санкціоноване цісар. указом Галицьке муз. товариство (ГМТ, Galizischen Musik-Verein). Відповідно до статуту своєю метою воно ставило «піднесення та розвиток музики в Галичині», директором його був диригент Й. Рукгабер (1799– 1876), що працював у Галичині в 1830–50-х рр. Товариство провело десятки муз.

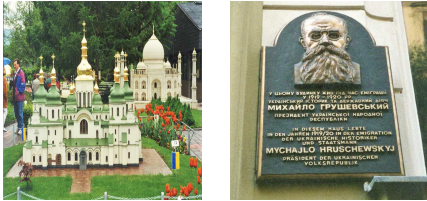
вечорів, карнавалів, доброчин. акцій, організувало концерти численних місц. та запрошених музикантів (А. В'єтан, Ф. Ліст, Г. Ернст). До складу ради ГМТ у 1856 входив укр. композитор І. Лаврівський. 1838 ГМТ заснувало муз. школу, яка у 1854 перетворилась на консерваторію. 1873–76 до опікун. ради консерваторії входив А. Вахнянин. Вихованцями консерваторії були відомі укр. співаки С. Крушельницька, О. Мишуга, композитор Д. Січинський. Значно активізували муз. життя на землях Зх. України концертні організації, створені в Чернівцях – «Співацьке товариство» (Gesangverein), 1858; «Товариство сприяння муз. мистецтву» (Verein für Förderung der Tonkunst), 1862; «Чоловіче співацьке товариство» (Männergesangverein), 1872. Тут працювали педагогами досвідчені австр. музиканти-професіонали – піаніст Грейнер, К. Кеніґ, Ф. Пауер та ін. У Відні також діяли певні муз. осередки, що мали безпосереднє відношення до укр. культури і водночас залишили поміт. слід у мист. житті австр. столиці. Одним з них наприкінці 18 – поч. 19 ст. був дім графа А. Розумовського, організатора муз. квартетних вечорів, мецената Л. ван Бетговена. 1808–16 квартет графа очолював прославлений скрипаль І. Шуппанціґ (1776–1830), добре відомий своїми концерт. виступами, зокрема в Україні – у Львові (1817–23) та Києві (1819, 1823). Важливим осередком хор. співу у Відні була відкрита 1784 греко-катол. укр. церква св. Варвари. В репертуарі її хору, що перейшов сюди після закриття каплиці рос. амбасаді 1819, очолюваної А. Розумовським, значне місце посідали твори Д. Бортнянського та ін. музикантів, представників сх.-візант. обряду. У Відні дістав освіту і певний час (від 1800) був священником при церкві св. Варвари майбут. єпископ і засн. перемишльської муз. шк. І. Снігурський. У репертуарі закладеного ним хору при кафедр. соборі у Перемишлі, де дістали початки муз. освіти М. Вербицький, І. Лаврівський та ін. укр. композитори, крім церк. творів правосл. традиції (Д. Бортнянського, М. Березовського, Б. Галуппі), звучала реліг. й світська музика Й. та М. Гайднів, В.-А. Моцарта, входили до нього також розповсюдж. на терені Австро-Угорщини (зокрема і в Зх. Україні) зразки хор. музики побут. типу, т. зв. Liedertafel. Форму Liedertafel – чотириголосих хор. пісень з їх виразною мелодикою та чіткою структурою широко використовували у своїй творчості укр. композитори М. Вербицький, І. Лаврівський, В. Матюк, С. Воробкевич та ін., хоча характерні ознаки цього жанру зазнали у їхніх «квартетах» значної модифікації, оскільки спиралися на укр. поетичні тексти та фольклорні інтонації. Помітний слід у розвитку укр. музичного театру залишили австр. зінґшпілі. Художні переробки популяр. романтично-фантаст. зінґшпілю віден. композитора Ф. Кауера «Русалка Дунаю» («Donauweibchen», 1798) покладено в основу ряду «чарівних опер», створ. на укр. ґрунті – трилогії «Дніпровська русалка» (особл. популярністю користувалася її 2-а частина «Лєста, Дніпровська русалка», 1805), «Дністровська русалка» (Львів, 1814), «Українка, або Зачарований замок» (1815) та ін. В їх муз. оформленні часто включалися укр. мелодії. Про розповсюдження музики австр. композиторів на терені України 18 – поч. 19 ст. свідчить каталог «Нотної бібліотеки Розумовських», репертуар. список Київ. духового оркестру. Також пізніше вона постійно звучала в симф. та камерно-інструментал. концертах. Опері В.-А. Моцарта «Дон Жуан»,

«Весілля Фігаро», «Чарівна флейта» ставились на сценах низки міських театрів України. У Києві, Харкові, Одесі працювали протягом 19 ст. педагогами та інструменталістами-виконавцями численні австр. музиканти. Серед них піаніст Й. Л. Нестельбергер, скрипаль Г. Франк та ін. Значний громад. резонанс мали у 1919 гастролі в Києві відомого скрипаля Фр. Крейсера, у 1929 – диригента Ф. Штидрі. Протягом 2-ї пол. 19 – на поч. 20 ст. у Відні одержали освіту діячі укр. муз. культури – С. Воробкевич, А. Вахнянин, Є. Мандичевський, Є. Гушалевич, О. Носалевич, С. Людкевич, Р. Придаткевич, С. Дністрянська, Р. Любинецький, Ф. Колесса, Б. Кудрик. 1868 з ініціативи А. Вахнянина у Відні засноване студ. товариство «Січ», при якому існував хор, влаштовувалися муз. вечори. Значний внесок у розвиток австр. муз. культури зробив Є. Мандичевський як проф. Академії музики і драм. мистецтва, хормейстер Віден. співацької Академії, дослідник та ред. творів Й. Гайдна, Й. Брамса, Ф. Шуберта. На сцені Віден. опери виступала 1895 у ваґнерів. партіях С. Крушельницька, співали О. Мишуга, М. Менцінський, О. Носалевич, О. Руснак. Після розпаду Австро-Угорщини безпосередній зв'язок австр. культури з укр. значно послабився. Проте Відень і надалі залишався центром, котрий притягав укр. муз. сили. Тут у стінах Муз. академії вдосконалювали свою майстерність Н. Нижанківський, О. Бережницька, В. Божейко, Л. і Х. Колесси, Л. Туркевич, Д. Гординська-Каранович, вчився і виступав як піаніст-виконавець Т. Микиша. Концертмейстером Віден. Фольксопера працював віолончеліст Б. Бережницький. З Віднем пов'язані навчання і діяльність співачки І. Маланюк, співака Р. Прокоповича-Орленка. В А. здобув освіту і розгорнув свою діяльність гітарист, диригент і педагог Л. Вітошинський. У серед. 30-х рр. 20 ст. балет Віден. опери очолювала хореограф М. Вальман, яка вводила у вистави елементи укр. нар. танців. 1934 вона здійснила постановку дивертисменту «Селянське весілля гуцулів» (муз. нар. в обробці К. Зальмгоффера), а 1935 – балету Л. Деліба «Коппелія», події якого відбувалися у Закарпатті. 1966–71 балетну трупу очолював українець, соліст балету Харків. опери (30-і рр.) В. Задніпровський-Підлісний (театр. псевд. – Вацлав Орликовський), який здійснив постановки балетів «Спляча красуня» П. Чайковського, «Попелюшка» та «Ромео і Джульєтта» С. Прокоф'єва, «Принц Пагод» Б. Бріттена. На посаду гол. балетмейстера-репетитора він запросив українця з Канади А. Урсуляка, який 1967–72 очолював також Академію балету при театрі. Співпраця цих майстрів вивела балет Віден. театру на одне з перших місць у Європі. 1971 А. Урсуляк запросив для постановки балету «Лускунчик» П. Чайковського видат. балетмейстера, українця з походження [Ю. Григоровича](#), який на той час був гол. балетмейстером Великого театру в Москві. 1992–2000 солістом і хореографом Віден. театру був В. Малахов. Він виконав низку гол. ролей та здійснив постановки балетів «Амадеус» на музику В.-А. Моцарта (1998, разом з Р. Занелою) та «Баядерка» Л. Мінкуса (1999). 1998–2000 А. Урсуляк був худ. керівником і проф. Академії балету в С.-Пельтені (Нижня Австрія). У 1990-х рр. до складу солістів Віден. опери увійшли укр. співаки А. Кочерга, В. Лук'янець, Л. Шевчук. У 1993 в Харкові проведено Міжнар. муз. фестиваль на тему «Ф. Шуберт і український романтизм». За оповіданнями австр. письменника Л.-Р. фон Захер-Мазоха створ. інсталяцію для балету і

камер. оркестру «Дон Жуан з Коломиї» О. Козаренка (постановка балетної трупки «Акверіас», кер. О. Лань, 1995).

М. П. Загайкевич, І. П. Мегела, Ю. О. Станішевський

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Митрофанов П. История Австрии. С.-Петербург, 1910. Ч.1;
2. Левицький В. Як живеться українському народові в Австрії. Відень, 1915;
3. Українська літературна продукція на еміграції у Відні. Відень, 1916;
4. Кудрик Б. Огляд історії української церковної музики. Л., 1937;
5. Загайкевич М. Музичне життя Західної України другої половини XIX ст. К., 1960;
6. Колбін Д. Львівський Моцарт // Музика. 1972. № 4;
7. Павлишин С. «Місячний П'єро» А. Шенберга. К., 1972;
8. Романенчук Б. Бібліографія видань української еміграційної літератури 1915–1970 рр. К. 1974;
9. Мазепа Л. Перше музичне товариство у Львові // Музика. 1977. № 1;
10. Животко А. Історія української преси. Мюнхен, 1989–90;
11. Magoësi P. Vienna as a resource for Ukrainian studies with special reference to Galicia // In Harvard Studies. 1979–80. № 3–4;
12. Австрийская новелла XX века. Москва, 1981;
13. Слободкин Г. С. Венская народная комедия XIX века. Москва, 1985;
14. Jaminskyi B. Wien 1683. Kosaken und Kolschitzky. Wien, 1983;
15. Вальдхайм К. Австрийский путь. Москва, 1976;
16. Затонский Д. В. Австрийская литература в XX столетии. Москва, 1985;
17. Мельников И. А. Республика в Альпах: Свет и тени. Москва, 1988;
18. Золотое сечение: Австрийская поэзия XIX–XX вв. Москва, 1988;
19. Błaszozyk L. Ўсiе muzyczne Lwowa w XIX wieku // Przegląd Wschodni. Warszawa, 1991;
20. Мазепа Л. Моцарти у Львові // Кур'єр ЮНЕСКО. 1991;
21. Семенов Ю. Одеса–Відень – Зустрічі митців // Музика. 1994. № 6;
22. Токарчук В. Забуте ім'я // Музика. 1996. № 2;
23. Хакл М. З історії музичних зв'язків України та Австрії // Харківські асамблеї. Міжнар. муз. фестиваль 1993 «Ф. Шуберт і український романтизм». Х., 1993;

24. Українська література – в Австрії, австрійська – в Україні: Мат. міжнар. симп. К., 1994;
25. Лисько З. Піонери музичного мистецтва в Галичині. Л.; Нью-Йорк, 1994;
26. Австрійсько-український огляд (Österreichisch-Ukrainische Rundschau). Відень, 1995;
27. Ріпецький С. Українське січове стрілецтво. Л., 1995;
28. Zinkewitsch O. Die Rezeption österreichisch-deutscher Musik in Ukrainischen Symphonien // Musikgeschichte zwischen Ost- und Westeuropa: Tagungsbericht. Chemnitz, 1995. Acad. Verlag, 1996;
29. Австрія: факти і цифри. Відень, 1996;
30. Кияновська Л. Музична діяльність українського товариства «Січ» у Відні // Доп. міжнар. конф. «Укр.-австр. культурні взаємини 2-ї пол. 19 – поч. 20 ст.». Чц., 1996;
31. Zinkewitsch O. Mozart-Opern auf der Bühne zu Kiew in 19 Jahrhundert // Mozart Rezeption in Mittel- und Osteuropa: Tagungsbericht. Chemnitz, 1996. Acad. Verlag, 1997;
32. Kyjanowska L. Rezeption von Mozart in der Ukraine // Musikgeschichte in Mittel- und Osteuropa. Mitteilungen der Internationalen Arbeitsgemeinschaft an der Technischen Un-t Chemnitz. Heft 1. Chemnitz: G. Schröder Verlag. 1997;
33. Середня Європа. Австрія після Австрії // «І». Незалежний культурол. часопис. 1997. № 9;
34. Кузик В. Дмитро Ревуцький – дослідник та перекладач австро-німецької пісні // Роберт Шуман и перекрестье путей музыки и литературы: Сб. науч. трудов. Х., 1997;
35. Австрійська та українська сучасна поезія та проза. Л., 1998;
36. Кияновська Л. Вплив австро-німецької культури на формування стилю Станіслава Людкевича // Укр.-нім. муз. зв'язки минулого і сьогодення: Зб. ст. за мат. міжнар. симпозиуму. К., 1998;
37. Австрия // Наука стран Европы на пороге III тысячелетия. К., 1999;
38. Андрущенко І. В. Культура Австро-Угорщини кін. XIX – поч. XX ст. Духовний зліт доби історичного занепаду: Істор.-літ. нарис. К., 1999;
39. Українсько-австрійські культурні взаємини другої половини XIX – початку XX століття. К., 1999.

Бібліографічний опис:

Австрія, Австрійська Республіка / В. Токарчук, Н. Л. Яковенко, М. П. Загайкевич, І. П. Мегела, Ю. О. Станішевський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-42407>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).